DOMSTOLENS DOM
av den 3 februari 1976*

I mål 59/75

har Giudice Istruttore presso il Tribunale di Como till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Pubblico Ministero

och

Flavia Manghera m. fl.

Begäran avser tolkningen av artikel 37.1 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordföranden H. Kutscher samt domarna A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, Mackenzie Stuart och A. O'Keeffe,

generaladvokat: J.-P. Warner,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 30 juni 1975, som inkom till domstolen den 7 juli samma år, har Giudice Istruttore presso il Tribunale di Como i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget begärt ett förhandsavgörande av domstolen om

* Rättegångsspråk: italienska.

tolkningen av artikel 37.1 i EEG-fördraget och av rådets resolution av den 21 april 1970 om statliga handelsmonopol för tobaksvaror (EGT nr C 50, 28.4.1970, s. 2, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå).

2 Talan vid den nationella domstolen gäller tillämpningen av den italienska strafflagen på ett handlande som har bedömts som överträdelse av de rättsregler enligt vilka det statliga tobaksmonopolet har ensamrätt till import.

3 Den första frågan avser att klargöra huruvida artikel 37.1 i EEG-fördraget skall tolkas på så sätt att handelsmonopolet den 31 december 1969 (dagen för övergångstidens utgång) skulle vara anpassat på ett sådant sätt att det inte längre ens var möjligt att diskriminera exportörer från gemenskapen, med den följd att ensamrätten att importera från andra medlemsstater var avskaffad från och med den 1 januari 1970.

4 Enligt artikel 37.1 skall medlemsstaterna gradvis anpassa sina statliga handelsmonopol på ett sådant sätt att ingen diskriminering med avseende på anskaffnings- och saluföringsvillkor föreligger mellan medlemsstaternas medborgare.

5 Utan att kräva att dessa monopol avskaffas ger denna bestämmelse bindande föreskrifter om att monopolen måste anpassas på ett sådant sätt att sådan diskriminering är utesluten efter övergångstidens utgång.

6 Tolkningen av artikel 37.1, vad gäller arten och omfattningen av den föreskrivna anpassningen, måste ske utifrån dess sammanhang med de övriga styckena i artikeln och dess plats i fördragets allmänna uppbyggnad.

7 Denna artikel är hänförlig till avdelningen om fri rörlighet för varor, närmare bestämt kapitel 2 om avskaffande av kvantitativa restriktioner mellan medlemsstaterna.

Den skall tillämpas på varje organ genom vilket en medlemsstat direkt eller indirekt kontrollerar, styr eller märkbart påverkar import eller export mellan medlemsstaterna.

8 Dessutom förpliktar artikel 37.2 alla medlemsstater att, från och med övergångstidens början, avstå från att vidta några åtgärder som begränsar räckvidden av de artiklar som avser tullavveckling och avskaffande av kvantitativa restriktioner mellan medlemsstaterna.

Vidare föreskriver artikel 37.3 att tidsplanen för att genomföra anpassningen enligt dess punkt 1 skall harmoniseras med det avskaffande av kvantitativa restriktioner för samma varor som föreskrivs i artikel 30–34.

9 Av dessa bestämmelser och deras uppbyggnad framgår att den förpliktelse som föreskrivs i punkt 1 syftar till att säkerställa iakttagande av den grundläggande regeln om fri rörlighet för varor inom den gemensamma marknaden, särskilt genom avskaffandet av kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan i handeln mellan medlemsstaterna.

10 Detta mål skulle inte kunna uppnås om inte, i en medlemsstat med ett handelsmonopol, den fria rörligheten säkerställdes för varor från andra medlemsstater, av samma slag som de varor som omfattas av handelsmonopolet.

11 I rådets resolution av den 21 april 1970 om statliga handelsmonopol för tobaksvaror hänvisas dessutom till förpliktelsen att avskaffa ensamrätt att importera och saluföra tobaksvaror.

12 Det ifrågavarande monopolets ensamrätt att importera tillverkade varor utgör därför sådan diskriminering gentemot gemenskapens exportörer som är förbjuden enligt artikel 37.1.

13 Svaret på den första frågan blir alltså följande. Artikel 37.1 i EEG-fördraget skall tolkas så, att alla statliga handelsmonopol den 31 december 1969 skulle vara anpassade på ett sådant sätt att ensamrätten att importera från andra medlemsstater var avskaffad.

14 Den andra frågan avser att klargöra huruvida artikel 37.1 i fördraget är direkt tillämplig, och huruvida den har gett upphov till individuella rättigheter för medborgarna, som de nationella domstolarna skall skydda.

15 Förbudet mot all diskriminering med avseende på anskaffnings- och saluföringsvillkor mellan medlemsstaternas medborgare efter övergångstidens utgång innebär en förpliktelse med ett klart angivet syfte vilken är avhängig en bestämmelse med uppskjutande verkan.

16 Efter övergångstidens utgång knyts inte längre några villkor till denna förpliktelse, inte heller krävs någon åtgärd från gemenskapen eller medlemsstaterna för att den skall fullgöras eller få verkan, och den kan genom sin natur åberopas i nationella domstolar av medborgare i medlemsstaterna.

17 Den tredje frågan avser att klargöra huruvida, till följd av detta, andra aktörer än monopolet, på grundval av artikel 37.1 i fördraget, efter den 1 januari 1970 kunde importera varor som är föremål för det tobaksmonopol som föreskrivs i lag nr 907 av den 27 juli 1942 från gemenskapsländer till italienskt territorium, under förutsättning att de betalar de avgifter som föreskrivs för detta slags produkter.

18 Eftersom denna fråga gäller tillämpningen av gemenskapsrätten snarare än dess tolkning är det en fråga för den nationella domstolen.

19 Den fjärde frågan avser att klargöra huruvida rådets resolution av den 21 april 1970 kan ändra räckvidden av bestämmelserna i artikel 37.1 i fördraget, och om den i så fall är bindande för medlemsstaterna på ett sådant sätt att den utan ytterligare åtgärder från gemenskapen omedelbart frisläpper importen av de varor som är föremål för monopolet, varigenom tobaksmonopolets ensamrätt upphör.

20 I denna resolution föreskrivs att "de franska och italienska regeringarna förpliktar sig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa diskriminering till följd av statliga handelsmonopol. Ensamrätten till import och partihandel måste vara avskaffad senast den 1 januari 1970".

21 Denna resolution, som huvudsakligen uttrycker rådets och de franska och italienska regeringarnas politiska vilja att sätta stopp för en situation som strider mot artikel 37.1 kan inte medföra rättsverkningar för medborgarna.

Särskilt kan den tidsfrist som anges i resolutionen inte få företräde framför den som föreskrivs i fördraget.

22 Den fjärde frågan besvaras därför nekande.

Rättegångskostnader

23 De kostnader som förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission, som inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

- angående de frågor som genom beslut av den 30 juni 1975 förts vidare av Giudice Istruttore presso il Tribunale di Como - följande dom:

1) **Artikel 37.1 i EEG-fördraget skall tolkas så, att alla statliga handelsmonopol den 31 december 1969 skulle vara anpassade på ett sådant sätt att ensamrätten att importera från andra medlemsstater var avskaffad.**

2) **Efter övergångstidens utgång kan artikel 37.1 åberopas i nationella domstolar av medborgare i medlemsstaterna.**

3) **Rådets resolution av den 21 april 1970 ändrar inte räckvidden av bestämmelserna i artikel 37.1.**

Lecourt Kutscher Donner

Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 3 februari 1976.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande